

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

czwarterocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1/4 szerokości
przyjmują się tylko w Ekspedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Hamburg, 23 Lutego. — Hamburger Nachrichten donoszą: że odroczone utworzenie osobnego rządu dla księstwa szlezwickiego. Komisarze cywilni będą tymczasem dalej prowadzić administracją za pomocą własnego biura. Wrócił wyższy urzędnik Dänischwoldern i okręgu schwanserskiego baron Scheel Plessen, któremu komisarze pozwolili dalej sprawować swój urząd.

— Kopenhaską pocztą nadeszły następujące wiadomości z d. 19 i 22 b. m. Rząd duński wniósł projekt do prawa na folketingu względem zwołania rekrutów, którzy dopiero w roku przyszłym są obowiązani wstąpić do wojska, dalej proponuje nabór nowy do służby marynarskiej. Wedle ministra wojny z d. 21 b. m. zdaje się, że wojska niemieckie niezmieniły stanowiska między Koldingiem i Schottburghausem. — Dowódzca pancernej baterii „Rolf Krake“ zdał sprawę pod d. 18 b. m. o bitwie na Eckensundzie: porucznik i 3 majtków rannych. Statek naokoło ma ślady od kul, w ogóle 100. Opaska szarowa na pokładzie ma 56 dziur. Jednak okręt, wieża, działa i machiny są w dobrym stanie do walki. (Statek ów pancerny ma kształt monitorów amerykańskich).

Wiedeń, 23 Lutego. — Austriacka korespondencja donosi, że rząd angielski w Wiedniu i Berlinie wniósł o konferencję dyplomatyczną dla zagodzenia sporu między Niemcami a Danią. Rząd austriacki i pruski przystały na tę propozycję.

Berlin, 24. Lutego. — Najj. Pan raczył nadać naczelnemu registrarowi w ministerstwie skarbu, tajn. radcy kancelaryi Alberti, order orła czerwonego 3ej klasy na pętlicy, cesarsko-rosyjskiemu radcy nadwornemu i bibliotekarzowi Bergowi w Petersburgu order kr. korony 3 klasy.

Berlin, 24. Lutego. — Z Altony odbieramy wiadomości z 23. b. m. Wedle nich feldmarszałek Wrangel wydał na dniu 16. b. m. rozporządzenie, mocą którego każdy dopuszczający się czynności nieprzyjacielskiej lub zaniechania względem armii sprzymierzonej, będzie stawiony przed sąd wojenny i wedle praw wojennych sądzony. Przepisy prawa cywilnego nie będą uwzględniane w tych przypadkach.

Komisarze cywilni dla Szlezwicku wydali na dniu 19. b. m. rozporządzenie względem języka niemieckiego i duńskiego. Publiczna nauka i publiczne nabożeństwo ma się odbywać tylko w niemieckim języku. W innych czynnościach kościelnych, tylko na wyraźne żądanie interesenta może być używany język duński. Wyjątek stanowią okręgi kościelne wieshardeńskie, pod względem których bliższe dochodzenie zastrzega się. W okręgach, w których tylko po duńsku mówią mieszkańcy ma być dla Szlezwicku dodawane tłumaczenie duńskie w zbiorze rozporządzeń.

Pod zastrzeżeniem zatwierdzenia przez zgromadzenie stanów wydali komisarze związkowi dla Holsztynu rozporządzenie znoszące z 1. Kwietnia obliczanie na duńską riksmonetę i zaprowadzające liczenie monetą brzęczącą szlezwickokolsztyńską, markę po 16 szylingów. Od 1. Grudnia nie będą przyjmowały kasy rządowe żadnej monety zdawkowej duńskiej i żadnych biletów banku narodowego kopenhaskiego.

Wedle Altonaer Merkur komisarze związkowi na żądanie powszechne znoszą się z władzami najwyższymi cywilnymi Szlezwicku względem zniesienia celnej granicy nad Eiderą i przywrócenia spólnego cła w obu księstwach.

— Z teatru wojny żadne dziś nienadeszły świeższe wiadomości. Prusacy stoją koło Koldinga. — Po odbytych silnym rekonesansie przeciw szansom duplemskim w d. 22. b. m. wojska obustronne stanęły na dawnych stanowiskach.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 21. Lutego. — Gaz. wrocławska pisze, że krąży pogłoska, iż korpus 60,000 Moskwy ma udać się w pochód ku granicy pruskiej, aby w danym przypadku wejść do Pruss. Mówią, że to się dzieje w przewidywaniu wielkiej wojny zagranicznej. Korespondent pisze:

relata refero, nie zaręczając za prawdę. Równie miało się zebrać do Warszawy wiele generałów moskiewskich dla narady, jak zbierać wojska i coraz ściślejsze kofa niemi zakreślać, aby wylapać powstańców.

— Powołano dotąd wszystkich jednocześnie generał-gubernatorów i innych naczelników wojennych celem narady nad środkami stłumienia wzmagającego się postwiania. Dzisiaj czytamy w urzędowym organie nazwiska przybyłych generałów Semeki z Płocka i Maniukina, znanego z Siemiatycz. Rożnow także zawiązywał do siebie wszystkich naczelników powiatu, aby im kazać zgolić wasy i brody, jak to rozporządził swoim podwładnym w Warszawie. Dyrektor komisji wyznań i oświecenia p. Dembowski, ten sam który na koszta reprezentacji w czasie karnawału wziął od rządu moskiewskiego dodatek 2000 rubli do pensyi jaką pobiera, zwołał wczoraj wszystkich urzędników swego wydziału i odczytał w całej formie owej deklaracji, której 10,000 egzemplarzy wytłoczono w drukarni rządowej, nakazał pod karą dymisyi bezwzględnej, aby ją wszyscy podpisali.

Aresztowania i rewizye trwają bezustannie. Oprócz pałacu Kossakowskich przeszukano wczoraj także i kamienicę obok stojącą moskiewskiego kupca Istomina, również aptekę Thuguta, którą następnie zamknięto, a właściciela jej wraz z pomocnikami zabrano do więzienia.

Piszą nam z Warszawy, że ks. Stecki ma być wywieziony na lat 12 do robót ciężkich. Kapłan ten jest mocno chory i wątpić należy, aby przetrwał nawet podróż o tej porze. Wiek jego też nie wróży mu długiego pobytu w kopalniach.

Donoszą nam, że Rucki w dniu 14 b. m. stoczył pomyślną utarczkę, pobił Moskali pod wsią Orońskiem na południo-wschód od Radomia i wziął w niewolę 60 Moskali, między którymi 6 oficerów. Oddział powstańców z samych włościan złożony, a około 500 ludzi liczący, alarmował w tym czasie kilkakrotnie Moskali w mieście Zwoleniu na wschód Radomia.

Dziennik Powszechny pisze dziś o pogrzebie jakiegoś kubańskiego kozaka w Warszawie, i że wraz z nim było kilku innych raniionych; zaszła więc jakaś utarczka pod Warszawą, skoro rannych tam przywieziono.

Podróżni przybyli z pod Pinczowa, którzy wczoraj opuścili tamtą okolicę zapewniają, że nie wiedziano tam o żadnym w tych dniach spotkaniu. Przy tej sposobności zapewniają nas, iż temu kilka dni przyszedł do Pinczowa nieliczny oddział moskiewski; na drugi dzień po jego wejściu do miasta ukazał się oddział polski, który wysłał parlamentarza z oświadczeniem, iż jeżeli Moskale nie opuszczą Pinczowa, dowódzca polski będzie zmuszonym uderzyć na miasto. Po wysłuchaniu parlamentarza Moskale opuścili Pinczów, a Polacy go zajęli.

Dowiadujemy się znowu z Dzien. Powsz., iż d. 2 b. m. ukazał się we wsi Poraczewo w Kaliskiem oddział polski, który rekwirował potrzebne dla siebie konie.

Ten sam dziennik przynosi nam także wiadomość o powieszeniu Sgo t. m. w Kowalu Marcina Burczkowskiego włościanina wsi Józefowa w powiecie włocławskim »za należenie do bandytów wieszających.« Jest to więc jeden więcej dowód na poparcie twierdzenia Dzien. Powsz., iż lud wiejski nieprzyjaźnie jest usposobiony dla powstania.

Do Krak. Ztg. donoszą z granicy Rzeszowskiego o skoncentrowaniu znacznych sił moskiewskich w Lubelskiem; wedle tego doniesienia, ma tam być 53,000 wojska. Nadto wedle tego samego źródła: mają także siły przybyć w Sandomierskie i Krakowskie; zaś w Świętokrzyskich górach ma być użyty praktykowany już na Litwie przez Murawiewa środek wycinania lasów; i w tym już celu miał się udać z Sandomierza pułkownik Gołubow do Świętokrzyskich gór z dwiema rotami. Dziwna rzecz, żeby rząd rosyjski podobnych zmuszony był chwycić się środków, kiedy już od tak dawna głosi przez wszystkie swoje organa, że już niema powstania. Nareszcie wedle Kreutz Ztg w Sandomierzu i Zamościu stoi 1000 żołnierzy rosyjskich, i spostrzedz można codzienne tamże transporta wojskowe w kierunku Staszowa i Stobnicy.

— Prałatowi Rzewuskiemu, zacnemu zastępcy wygnanego arcybiskupa, znow Moskwa dokucza i stawia przeszkody w wypełnianiu przepisanych obrzędów kościelnych. W zeszłym tygodniu, jak piszą do Wieku, zrobił dostojny prałat podanie do Berga o pozwolenie udania się do miasta Janowa w Podlaskie dla przyjęcia wyświęceń biskupa,

gdyż przy nadchodzącym wielkim tygodniu nie miałyby kto dopełnić święceń Olejów ś. i innych kościelnych obowiązków biskupich; otrzymawszy odmowną odpowiedź pisał powtórnie, żądając przesłania drogą urzędową raportu do Ojca św. z wyjaśnieniem, dla czego obrządek uroczysty wielkiego tygodnia wy nie będzie mógł być dopełniony w Warszawie. Berg i Trepow w kłopotcie; sądzą tu powszechnie, że tą razą będą musieli ustąpić słusznemu żądaniu ks. Rzewuskiego, którego jak mówią, wezwano na konferencyą w tym przedmiocie do namiestnika na przyszły piątek.

Dzisiaj otoczyło wojsko pałac Kossakowskich przy ulicy Brackiej, i nie tylko przeskoczono go od piwnic aż do poddasza, lecz także skopano ogród i dziedziniec pałacowy. Policja rozgłasza, że znaleziono w pałacu broń ukrytą, i że dla tego obszerny ten gmach ulegnie konfiskacie. Rzecz to dla nas jasna; wszakże potrzebują nowych więźniów.

Wśród tak natężonego ucisku prześladowań zaczynają od niejaki-go czasu szerzyć ajenci moskiewscy pogłoskę o nowych reformach i łaskach carskich, których zapowiedzią ma być bliski powrót Wielopolskiego i Wksięcia Konstantego o który pewna liczba dawniejszych margrabię klientów, a zmoskiewczonych zupełnie Polaków ma zanieść do tronu petycyą. Jako wstęp do owych mniemanych dobrodziejstw carskich ma nastąpić wedle doniesień otrzymanych przez Wiek z Warszawy, amnestyonowanie najmiłościwsze 600 skazanych i uwięzionych, ku czemu wyznaczają nawet już dzień 2 marca, do którego to dnia uwiężą jeszcze z jakie 6000 osób, aby wybór mających być ulaskawionemi nie był zbyt trudny. Przecież w kilku dniach ostatnich do 1000 osób porwano, a w jednym cyrkule I aresztowano dzisiaj przeszło dwieście osób.

Mimo licznych przechwałek i kłamliwych ogłoszeń moskiewskich o poczynionych w Warszawie odkryciach i złamaniu działalności rządu narodowego, rząd ten wedle jednozgodnych doniesień rozwija czynność energiczną wśród tysiącznych przeszkód stawianych mu przez Moskwę i wszystkie jego organa bez przerwy działają. Otóż znowu ów naczelnik miasta, którego Moskwa wedle doniesień Inwalidy rosyjskiego i innych moskiewskich dzienników tylokrotnie miała w swym ręku, wydał onegdaj rozkaz dzienny, opatrzonej tą samą co zwykle pieczęcią i 31 numerem bieżącym, w którym to rozkazie napomina mieszkańców niektórych wymieniając imiennie nazwiska 22 obywateli tutejszych, i ogłasza, iż do czasu spełnienia przez nich żądanych warunków niema nikt wchodzić z nimi w żadne stosunki bądź handlowe, bądź pieniężne, opłacać przypadające im z jakiegokolwiek tytułu należności obrońcom zaś i komornikom zabrania przyjmować ich sprawy lub egzekwować wyroki itd. Rozkaz ten w tysiącach egzemplarzy rozszedł się po mieście, i bardzo skwapliwie go czytano.

Między nowo aresztowanymi znajdują się Nowakowski, kupiec sukna na ulicy Nowo Senatorskiej, Trapsza, były komisarz policyjny, Słoczkiewicz, kupiec z ulicy Miodowej, Karaciński, krawiec, który na balu ścisnął się z Witkowskim, Rosso Karol, pisarz sądu kryminalnego, dwaj młodzi Zwolińscy, jeden uczeń szkoły głównej, drugi uczeń gimnazjum, których ojciec jest jenerałem w wojsku moskiewskim, i jak donosi korespondent Chwili, więcej rozpacza z tego, że skompromitowany przed carem, jak że utracił synów, i dwudziestu kilku urzędników drogi żelaznej, przywiezionych już z prowincyi, już porwanych w Warszawie.

Chwila pisze: Osoby które były obecne zamordowaniu Jankowskiego, opowiadają wczorajszy szczegół o jego ostatnich chwilach. Przywieziony był najprzód Szyndler; kiedy Jankowski wszedł na rusztowanie i ujrzał towarzysza, zapytał się go: kto jesteś? Jestem Szyndler, a ty? Ja jestem Jankowski. Na to imię zatrzęsł się młodzieniec ze wzruszenia, klęknął i ucałował rękę która tak dzielnie broniła ojczyzny, prosząc o błogosławieństwo. Na Moskalach scena ta wielkie wywarła wrażenie i wszędzie ją opowiadają. Jankowski był wielbiony przez wszystkich Polaków i wszystkich ludzi pojmujących poświęcenie, hart duszy, męstwo: ale szczególnież ze czcią wspominają go mieszkańcy Warszawy, jej okolic i powiatu Stanisławowskiego, w którym najwięcej ze swoim oddziałem przebywał. Tu bardzo wielu miało sposobność poznać jego osobiste przymioty: rozsądek, ludzkość, prawość charakteru. Pomiedzy ludem wiejskim nie było jeszcze tak popularnej postaci: włościanie uważali go za swego, a i ci co go znali dawniej tylko jako zwierzchnika folwarku, nie oddziały, nie mogły się nachwalić zacności jego charakteru. Dziennik Powszechny powiada, że dopiero Chwila potrafiła obudzić swemi artykułami sympatyę mieszkańców Warszawy dla Jankowskiego. Winszuję wam tej carodziejskiej potęgi, tem bardziej, że pismo wasze dochodzi tu ledwie do niektórych osób z klas wyższych społeczeństwa, tak iż nawet ogół wykształconych osób nie widuje go wcale. Teraz nie dziwię się, że Dz. Pow. wam zarzuca winę całego powstania: kiedy nieczytających i nieumiejących czytać Chwila potrafi natchnąć czem chce. Jakiż jej wpływ musi być na tych, którzy ją czytają? Boję się o samego p. Pawliszczewą, który niestety z obowiązku redaktora musi dzień w dzień narażać się na to niebezpieczeństwo.

U Ekerta, gdzie, jak już donosiłem, znaleźli Moskale kilka sztuk broni i kilka mundurów, a Dziennik zapewne praenumerando ogłosił 10 machin piekielnych i niezmierną ilość różnej broni, nie było prawie jenerała, któryby nie starał się okazać swojej gorliwości. Po kolei przychodzili lub w kilku na raz, a każdy kazał w innym miejscu kopać, w innym mur łącać, w innym podłogi odrywać. Meble literalnie podruzgotane, fabryka cała zniszczona niesłychanie, Ekert stary uwięziony, a córkom jego pozwolono wziąć to co na sobie miały i opuścić dom, który natychmiast wojsko zajęło. Tak nagle zamożna rodzina stała się żebraczą i nie powstrzymała bynajmniej Moskale uwagi, że Ekert nie prowadził wcale fabryki, bo ją dawno wydzierżawił, że w ogóle ani fabryką, ani polityką, ani czemkolwiek nie mógł się zajmować, bo był to starzec szczególnież zdzieciniałych zdolności umysłowych; właśnie jego niedołęstwo gotowi użyć Moskale i skłonić go do podpisania czego tylko będą chcieli.

Z takich to ludzi najłatwiej wydobywać fantastyczne historie, jako dowód o ważnych odkryciach policyi moskiewskiej. Ławcewicz, ciężko chory w skutek otrzymanych chłost, leży w szpitalu.

Aresztowania ciągle bardzo liczne, między innymi wymieniają: Nowackiego kupca sukna na Nowosensatorskiej ulicy, Karacińskiego krawca mimo że był na balu i ścisnął się z Witkowskim, dwóch braci Zwolińskich, ucznia szkoły głównej i gimnazjum; ojciec ich jest jenerałem w wojsku moskiewskim i podobno niezmiernie rozpacza, nie tak po stracie synów, jak z tego, że skompromitowany jest przed carem.

Moskale nareszcie spostrzegli się, że mało więźniów mają w Warszawie. Tak to rząd liberalny nie przygotował się na złą chwilę, a teraz nie ma gdzie pomieścić kilka tysięcy jeńców, których dla śledztwa ciągnącego się nie można wysłać jeszcze na Sybir lub na szubienice. Ale łatwy sposób: zabrano już obszerny klasztor XX. Misyjonarzy, zabierają także klasztor XX. Karmelitów na Lesznie, gdzie wiekopomny Aleksander I mieścił więźniów politycznych i Bernardynów na Krak. Przedmieściu, o innych klasztorach nie wiem czy się ostaną, ale wiele domów prywatnych będzie także zajętych. Zaiste po co budować więzienia, kiedy można zająć pierwszy lepszy gmach prywatny i mieć więzienie? to najkrótszy sposób, brać cudze zamiast samemu sobie łącać głowę.

Z powiatu Łukawskiego donoszą tu o zupełnie tatarskim sposobie, w jaki Moskale ściągają kontrybucyę. Właściciel wsi Gąski nie mógł opłacić nałożonej na niego sumy, bo i pożyczyc w dzisiejszych czasach nie łatwo, choćby kto miał szczerą ochotę opłacenia sobie na czas spokojności. Moskale wpadli do niego, potłukli w kawałki wszystkie meble. pozabierali co kosztowniejszego było, rozsykali w błoto podwórza i na drogę wszystko zboże ze śpichrza, stodołę spalili, a w dworku powyrybywali drzwi i okna, poburzyli piec. Następnie cały inwentarz: woły, konie, krowy, owce pognali do Łukowa i zarządzili licytacyą. Ale kupców nie było, chociaż chciano sprzedać za bezcen, n. p. po złotówce, szacowano jedną owcę. Ponieważ nie ma komu karmić spędzonego bydła, ginie ono z głodu na placach Łukowa, owce szczególnież popadały prawie co do jednej. We wsi Zegrze nad Narwią przy rewizyi, żołdactwo podrzuciło kilka węzłków z kulami i prochem, w skutek czego aresztowani są prawie wszyscy mieszkańcy, a mieszkania ich zrabowane.

Różnów wydał dla urzędników rządu gubernialnego przepisy w których nakazuje: golić wąsy, nosić mundury, zapisywać się do księgi, jeżeli kto choć na chwilę opuszcza biuro, wyszczególniać dokąd, na jak długo i w jakim interesie wychodzi i składać co miesiąc ścisły spis z czynności swoich biurowych. Powoli biura nasze przybiorą pozor, kosszar, kompanij roboczych. Wszyscy zaś niższych stopni urzędnicy będą w najtrudniejszym położeniu; pensya bowiem nie wystarcza na najskromniejsze utrzymanie i każdy kompletuje swoje dochody zarobkiem po prywatnych jakich zakładach, jako rządca domu, jako dający lekcye i t. p. Zapewne p. Różnów wystara się o odpowiednią płacę dla urzędników kiedy ich tak ogranicza?

Chodzi tu znowu pogłoska o bliskim powrocie Wielopolskiego i objęciu napowrót urzędu Naczelnika cywilnego. Pogłoska ta może być prawdziwą. I dla czegożby p. margrabia nie miał dziś przykładać ręki do uciemnienia kraju, kiedy ją dawniej przykładał? Będzie on zapewne u nas wyobrazicielem autonomii z proskrypcyami, takimi jakie urządził w styczniu zeszłego roku, autonomii jaką tu zresztą i bez niego przeprowadzają Moskale.

— Moskalkija Wiedomosti podają z Wilna:

„Urzędnicy rosyjscy przyjeżdżają ze wszystkich krańców Rosyi i zajmują tutaj posady; ojczystą mowę rosyjską wszędzie posłyszysz. Obecnie posady sędziów pokoju (mirowych) naczelników powiatów (sprawników), sędziów śledczych, sędziów powiatowych itp. już są pozajmowane lub zajmują się wyłącznie przez Rosyan, tak, że w gubernii Wileńskiej, Grodzieńskiej i Kowieńskiej umieszczono ostatnimi czasy do 1200 osób. Dałby to Bóg, aby ci zani przedstawiciele imienia Rosyan nie poddali się wpływowi jezuityzmu, chociaż ten przeróżne postacie na się przyjmują.

Zaiste ostatnie wyrazy dziennika moskiewskiego, oddające nowoprzybyłych opiece nie tylko Murawiewa lecz i Boga, natchnione były gorzkim dla niego doświadczeniem, że nawet nastajaszczy moskal, jeśli ma w sobie choć trochę ludzkiego uczucia, nie może być w obecnej szczególnież chwili dosyć wiernym narzędziem polityki Cara względem żywiołu polskiego, który tu w postaci wszystko ogarniającego jezuityzmu przedstawia się prerażonej wyobraźni moskiewskiego patryoty.

Francya.

Paryż, 21. Lutego. — Monitor milczy o wkroczeniu Prusaków do Jütlandyi i ogranicza się na doniesieniu o rekonesansie przedsięwziętym przez Prusaków naprzeciw całej linii szanów dupleńskich.

La France prowadzi dalej polemikę zaciętą przeciw Prusom i upatruje w przekroczeniu granicy jütlandzkiej pod Koldingiem i wziętej Jütlandyi w rękojmnią, jako czyn wymierzony przeciw Szwecyi. Przez wkroczenie armii sprzymierzonej do Szwecyi znacznie zmieniono istotę starcia, przez wkroczenie zaś do Jütlandyi zmieniono jeszcze bardziej charakter i stosunek starcia. Pod temi okolicznościami ani Prussy ani Austria nie reprezentują interesów i idei Niemiec. Reprezentują tylko swoje idee i swoje tajemne plany i przez to wikła się położenie i zamienia w zupełnie inną kwestyą europejskiego porządku i europejskiej równowagi. Pays natomiast upatruje w tej jütlandzkiej kwestyi sposobność do drwienia z Anglii i zapytania jej, czy jak dotąd zachowa się cicho. — Tymczasem zapytać się można Francyą, kto w końcu zadrwi z kogo. Anglia może ujrzy w Danii upokrzonej upokrzonego sprzymierzeńca francuskiego, opuszczonego przez Napoleona. Niema przeto czego się uragać z Anglii.

— Arcyksiążę Maksymilian ma zamiar udać się przez Brukselę do Paryża, aby się z Napoleonem naradzić względem przyszłego programu rządowego w Meksyku i oprócz tego podziękować mu za koronę. Tym

końcem zabiera też z sobą i żonę. Potem pojedzie do Anglii i będzie na chrzcinach księcia Cornwalisa w Windsorze. Z Anglii wróci do Wiednia, gdzie urzędownie przyjmie deputacę meksykańską i ogłosi objęcie rządów meksykańskich pod imieniem Maksymiliana L. W końcu odprowadzą nową parę cesarską cesarz z cesarżową austriacką do Tryestu, z kąd puszcza się na fregacie austriackiej do Meksyku. Cesarz Napoleon będzie więc miał wielką satysfakcyę z utworzenia nowego cesarza przez siebie. Czyliż nie małe nasładownictwo wielkiego Napoleona.

— Manifest robotników wczoraj zamieszczony w *Opinion Nat.* nie małego nabawił kłopotu liberalistów. Ci mszcząc się za niego twierdzą, że robotnicy podejść się dali policyi i palnęli baka na rozdwojenie liberałów.

— Któż dziś skombinuje łączność wielkich wydarzeń zesłorocznych: wyjazd nagły cesarza austriackiego do Frankfurtu i zapowiedziane reformy związku i widzenie się z monarchami pomniejszych niemieckimi. Ze zjazdu dotąd nic. Czyli zjazd na wierzchu co innego, a wewnątrz co innego miał na myśli. Wielka mowa Napoleona III. dn. 5. Listopada i wielki kongres, ani to ani owo ze skutkiem, podobnie jak Frankfurt. Rok wielkich not dyplomatycznych i wielkiego przycupnięcia. Dotąd cisza, tylko krew się leje w Danii i Polsce. Niech kto pokombinuje to wszystko. Anglia jednaka, odgraża i figę chowa do kieszeni. Wszakże zagadnienia same sfinkska.

Austria.

Wiedeń, 20. lutego. — Ost. d. Post spisuje w artykule wstępnym uwagi nad zwołaniem sejmów krajowych. Na wstępie podnosi artykuł tę okoliczność, że deputowauym austriackim brak chwili odpoczynku po pracy i zaledwie bowiem skończyła się kadencya Rady państwa, rozpoczyna się prace w sejmach krajowych. Ci sami, którzy pracowali w Radzie państwa, muszą wziąć się do pracy w sejmach, po których, jak dotąd przynajmniej było, następuje zaraz zwołanie Rady państwa, a z nią nowa praca, tak że bez przesady powiedzieć można, iż niemasz członka w parlamencie europejskim, któryby tak ciągiem był zajęty, jak reprezentanci austriacy. A do tego skutek nie zawsze odpowiada tym natężonym pracom, a ustawy, nad którymi sejmy krajowe i Rada państwa już radziły, na nowo nieraz potrzeba brać pod obrady, jak tego dowodzą statuta gminne. Ci sami deputowani, którzy przed dwoma laty w Radzie państwa bądź w wydziale, bądź na pełnych posiedzeniach radzili nad głównymi zasadami tego statutu, a w przeszłym roku tym samym przedmiotem zajmowali się po sejmach krajowych, w sejmach, które właśnie są zwołane, po raz trzeci muszą wziąć się do tej samej sprawy, a jeszcze nie wiadomo, czy już po raz ostatni. Dotąd tylko szląski sejm ma zatwierdzoną ustawę gminną; w innych krajach, pomijając zupełnie kraje za Litawą, pomimo trzechletniego istnienia konstytucyi, stósunki gminne nie są jeszcze konstytucyjnie urządzone.

Z powodu niezwołania sejmów galicyjskich robi ten sam artykuł następujące uwagi: możemy sobie myśleć o przyczynach tego wyjątku; ale uważamy za rzecz niestósowną, że organa rządowe w tej sprawie zachowują milczenie. Niepowołanie reprezentancyi krajowej do wykonania swych konstytucyjnych praw i obowiązków jest tak ważnym faktem, że należało go urzędownie uzasadnić. Milczenie tu niestósowne; nawet wtedy, gdyby uzasadnienie było przykrem dla rządu, pomijać go nie powinien. Za tem, że sejm galicyjski podczas tej kadencyi nie będzie zwołanym, mówi już uwięzienie posła Rogawskiego. Sejm lwowski zebrał się, domagałby się dla niego tej samej wolności, której doznawał jako członek Rady państwa, a nie sądzimy, aby minister sprawiedliwości chciał się narażać za powtórzenie w sejmie galicyjskim znanych rozpraw nad sprawą p. Rogawskiego, gdyby nie było pewności, że sejm w tym roku się nie zbierze.

Galicja.

Kraków, 18 Lutego. — Dziesięcioletni syn hr. Tarnowskiego przyjechał wczoraj koleją żelazną z nauczycielem swoim do składania egzaminu szkolnego. Urzędnik pasportowy w dworcu kolei przepisywał u nauczycielowi większą liczbę lat niż mu ją naznaczała karta podróżna, zatem go przyaresztował, a ponieważ małego Tarnowskiego nie mógł nauczyciel puścić samego, przeto obu odprowadzono do bióra policyi i tam po sprawdzeniu wypuszczono na wolność. Drobnym to wypadkiem, ależ za pierwszym przestąpieniem progów domu rodzicielskiego musiał się chłopczyca już spotkać z policyją.

— D. 11 b. m. urząd powiatowy Tarnobrzelski odbył bardzo ścisłą rewizję w zamku Dzikowskim hr. Jana Tarnowskiego; przeglądano wszystkie kąty i wszystkie sprzęty, wszystkie zabudowania od dachów do piwnic. Rewizję odbywał p. Schwarzer z feldweblem i woźnym. Nic jednak nie znalezione. Podobnie odbyto rewizję na folwarkach i w gorzelni, gdzie aresztowano jakiegoś młodego chłopczykę i odtawiono go do Rzeszowa. D. 10 aresztowano w Hucie Komorowskiej p. Lipińskiego wraz z bratankiem jego p. Łubkowskim. P. Lipiński, mężczyzna dobrej tuszy, nie pierwszej młodości wcale na powstańca nie wygląda, a jego krewny, młody chłopiec; obaj oddawna szukali bezpieczeństwa pod opieką władz austriackich. Odwieziono ich do Rzeszowa. W Dzikowie samym wielka penuje czujność władz i nie przepuszczają nikogo bez zrewidowania. Taką rewizję odbyto w braterstwem właścicieli hr. Mycielskimi, gdy przybyli odwiedzić familię, bo przetrząśnięto wszystko aż do najmniejszych drobiazgów kobiecych. Chw.

Kraków, 19 Lutego. — Dzisiaj pierwszy zdarzył się przypadek aresztowania na ulicy młodej panienki. Szła ona do szkoły do klasztoru św. Jana, a że ulicą św. Jana wązka tylko ścieżka w świeżo spadłym śniegu była wydeptana, a tę zajmował policyant, więc panienka owa, nie wiemy dobrze, czy co powiedziała, czy też potrąciła się o policyanta; dość nietylko ustąpić musiała do śniegu, lecz policyant pochwylił ją ręką, przyaresztował i odprowadził do kozy. Wypadek ten sprawił w mieście wielkie wrażenie. Chw.

Kraków, 18. Lutego. — Sprawozdanie z posiedzenia publicznego c. k. sądu karnego w Krakowie w d. 13. Lutego r. b.

Prezydujący: Arzt; sędziowie: Feliks Dobrzański, Jaworski; protokółista: Łuszczynski; zastępca c. k. prokuratorzy: Krynicki; obrońca: Dr. Machalski. (Dalszy ciąg.)

Prezydujący stara się uchylić wątpliwości oskarzonego w tym względzie, wskazując §. 10. k. k. jako karygodność oskarzonego uzasadniające.

Oskarżony zachowując sobie do obrony rozbiór zastosowalności względem siebie powołanych przez prezydującego §§. kodeksu karnego, przystępuje do właściwego tłumaczenia się: Artykuł obecnie inkryminowany, dowiadujemy się z jego tłumaczenia, uchwała Izba adwokacka w końcu 1862 r. w porze, gdy oskarżony zastępował miejsce jej prezesa. Izba, lubo ustaw świadoma, ani w rzeczy ani w formie prób owych karygodności się nie dopatrywała. Czynnosi Izby adwokackiej bywały już poprzednio drukiem ogłaszane, aby kraj wiedział, że Izba istnieje i działa. Gdy przeciw ogłoszeniom takowym władze nie wystąpiły z urzędu, przeto tem śmieiej podał oskarżony próby wspomniane w formie korespondencyi do Czasu, tem bardziej, że dotyczyły one kwestyi najsilniej wówczas kraj obchodzącej. Izba wnosząc takie próby do władz wyższych, czyniła tylko użytek z przysługującego jej prawa. Ogłaszając zaś takowe dla wiadomości kraju, nie mogła żywić zamiaru, który prokuratora oskarżonemu przypisuje, bo wówczas nie gołosłowne próby, lecz opatrzone komentarzem, do któregoby materiału nie brakło, ukazałyby się w kolumnach Czasu. Lubo wyparciem się autorstwa owej korespondencyi mógł oskarżony uchylić się od odpowiedzialności, jednak skoro uchwała sądu wyższego, zatwierdzająca uchwałę oskarżenia sądu jej instancyi, dotyka całej Izby adwokatów, między którymi panuje solidarność, przeto oskarżony chętnie przyjmuje na się odpowiedzialność za artykuł inkryminowany.

Przechodząc następnie do osnowy artykułu inkryminowanego, nadmieniam przedewszystkiem oskarżony, iż niczem nie poparte zaprzeczenia faktów w artykule przytoczonych, nie zachwieją wiatry w prawdziwość tychże faktów, przy których oskarżony ob staje mimo zapewnień prezydującego, iż nota namiestnictwa zalecająca pociągac do odpowiedzialności za śpiewanie i rozdawanie pieśni narodowo religijnych nie istniała wcale, mimo doraźnego wyjaśnienia z akt, iż już przed d. 12. listopada 1861 r. zapadł był wyrok prawomocny w sprawie tego rodzaju a kilka innych spraw podobnych były w toku dochodzenia. Przyczem zauważył obwiniony, iż co się tyczy śledztw w tej mierze przed 12. listopada 1861 r. wszechjętych, takowych było według przedłożonych aktów tylko na doniesieniu do sądu o śpiewaniu i rozdawaniu tychże pieśni poczynionem — zatem nikomu prócz sądowi wiadomem, a jedna tylko sprawa tyczyła się jakiegoś rzemieślnika za śpiewanie pieśni o św. Stanisławie, wyrokiem na karę zasądzonemu — czem właśnie p. prokurator prawdziwości faktów i twierdzeń owego przedstawienia izby adwokackiej nie nadwęgrył ani nie obalił. Z resztą fakta w owym przedstawieniu izby adwokackiej przytoczone, są powszechnie znane, zatem mimo zaprzeczenia prokuratora przeciw dowodu nie potrzebują.

Wracając do treści całego artykułu, oskarżony nie dopatruje się nigdzie nagany sądowej, widzi tylko przedmiotowe przedstawienie rzeczy nie twierdzi wcale aby owa nota namiestnictwa wpłynęła na uchwały sądowe. Niema zatem ublżenia powadze władzy w §. 300. k. k. przewidzianej. Niema też pochwały czynności ustawami krajowymi za karygodną uznanej, a tem samem przestępstwa w §. 305. k. k., bo pieśń „Boże coś Polskę“ a której głównie próby owe wspominały, w oryginalnym swam brzmieniu w śpiewniku kościelnym zawartem, nie tchnęła wcale nieprzychylnością względem Austrii. W obec więc braku wymogów przestępstw w §. 300. i 305. k. k. uprasza Dr. Kański, aby sąd uwolnił go od zarzutów przez prokuratorę przeciw niemu podniesionych.

Współ oskarżony p. Kłobukowskiego w krótkich słowach streszcza swoje tłumaczenie: pochodzenie owej korespondencyi od izby adwokackiej zdawało się najdostateczniejszą gwarancyją, iż nie przez ustawy zakazanego w sobie zawierać nie może — dla tego zarządził jej wydrukowanie.

Następuje odczytanie mnogich aktów urzędowych, które zarazem zakończą postępowanie dowodowe w procesach Czasu.

Posiedzenie rozpoczyna się o godzinie 10tej zrana: sala rozpraw przepełniona publicznością. Między obecnymi spostrzegamy nadprokuratora przy c. k. sądzie wyższym p. Summerra, zajmującego miejsce obok stolika prokuratora. Oskarżeni znajdują się wszyscy w właściwych miejscach. W publiczności żywe oczekiwanie wniosku prokuratora.

Wreszcie zabiera głos p. Krynicki, wnosząc:

co do p. Kłobukowskiego uznanie winnym 1) przestępstwa z § 300 (ponizanie rozporządzeń władz i podżeganie przeciw władzom państwa i gminnym) przez umieszczenie w Czasie a) artykułu wstępnego w N. 74 z r. 1861, b) korespondencyi ze Lwowa w N. 31. z r. 1861, c) artykułu o szkołach w N. 260 z r. 1862; 2) przekroczenia z § 33 u. d. z r. 1852 przez umieszczenie w Czasie a) artykułu o położeniu finansowem i radzie państwa w N. 31 z r. 1861, b) korespondencyi z Krakowa (Ka) o podaniach izby adwokatów w N. 268 z r. 1862, c) artykułu wstępnego w N. 25 z r. 1863, d) odezwu komitetu centralnego i proklamacyi jen. Langiewicza w 27 z r. 1863 i skazanie tegoż p. Kłobukowskiego w myśl § 300 k. k. na karę 10 miesięcy ścisłego aresztu i grzywny w kwocie 60 złr. w. a.;

co do p. Aleksandra Szukiewicza: uznanie winnym zbrodni naruszenia spokoju publicznej z § 65 lit. a) (usiłowanie podżegania do nienawiści przeciw zarządowi państwa) przez założenie i zarządzenie wydrukowania artykułów wstępnych w numerach 31 i 32 z r. 1861 i skazanie na 5 miesięcy więzienia;

co do p. Zygmunta Sawczyńskiego: uznanie winnym przestępstwa z § 300 k. k. przez ułożenie artykułu wstępnego o szkołach w Gali-

